

**ГУМАНІТАНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Циклова комісія викладачів філологічних дисциплін

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**для студентів
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
Спеціалізація 035.01 Українська мова та література
ОС Молодший бакалавр**

Мукачево 2021

УДК 378.147.091.33-027.22(072)

*Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною
радою Мукачівського державного університету
протокол № 6 від «13» грудня 2021р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні предметної (циклової)
комісії викладачів філологічних дисциплін,
протокол № 4 від «3» листопада 2021р.*

Рецензент: Розман І.І., к.пед.н., доцент кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання МДУ

Художня література для дітей: методичні рекомендації до проведення практичних занять для студентів денної форми навчання спеціальності 035 Філологія Спеціалізація 035.01 Українська мова та література ОС Молодший бакалавр / Укладач *О.Т. Заяць*. – Мукачево: МДУ, 2021. – 42с. (1,3 др.арк).

У методичних рекомендаціях подано методично-інструктивні матеріали для підготовки студентів до практичних занять, а також питання, творчо-пошукові завдання для самоконтролю та самоперевірки знань, умінь та навичок здобувачів освіти.

Дібраний практичний матеріал доцільно використовувати як на аудиторних заняттях, так і під час самостійної роботи студентів.

© ВСП ГПФК МДУ, 2021 рік

© Заяць О.Т. 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	Е
rror! Bookmark not defined.	
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	5
ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ.....	7
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2	12
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	12
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	14
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.....	16
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.....	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.....	19
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.....	21
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3	23
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	23
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	24
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.....	26
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.....	27
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4	30
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	30
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	32
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.....	34
ТВОРИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НА ПАМ'ЯТЬ.....	36
СХЕМИ АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ.....	37
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40

ВСТУП

У системі професійної підготовки майбутніх учителів української мови чільне місце посідає курс «Художня література для дітей». Вона відіграє велику роль у вихованні духовно збагаченої, національно свідомої особистості. Художнє слово сприяє прищепленню естетичних смаків, допомагає у формуванні загальнолюдських цінностей.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Художня література для дітей» складено згідно діючої навчальної програми. Вони містять методичні вказівки щодо підготовки здобувачів освіти до практичних занять, алгоритми аналізу літературних прозових, ліричних, драматичних творів, написання анотацій, повідомлень, відгуків, рецензій, рефератів, створення презентацій, інсценізацій епізодів художніх творів для дітей тощо. Подані завдання у методичних рекомендаціях дають можливість здобувачам освіти перевірити власні теоретичні знання, даючи відповіді на питання для самоконтролю, що був опрацьований на лекційних заняттях, та допоможуть студентам опрацьовувати на більш якісному рівні й в значних обсягах художню, науково-навчальну, науково-популярну, виключно наукову літературу з навчальної дисципліни, подано перелік творів для вивчення напам'ять.

Види завдань для практичних занять: підготовка теоретичних питань; літературний аналіз художніх творів; складання системи творчих, тестових завдань, підготовка анотацій, повідомлень, відгуків, рецензій, рефератів; створення презентацій та буктрейлерів.

Методичні вказівки до проведення практичних занять

Підготовка теоретичних питань.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття, що розглядалися на лекціях або виносяться на самостійне опрацювання студента.

Алгоритм підготовки.

1. Ознайомтеся з планом практичного заняття, завданнями, які потрібно виконати, формою контролю.
2. Знайдіть джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття.
3. Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
4. Опрацюйте ці розділи.
5. Складіть план відповіді на кожне питання.
6. Визначте основні поняття, які ви повинні засвоїти.
7. Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
8. Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці.
9. Визначте питання, які ви недостатньо зрозуміли, щоб звернутися за допомогою до викладача.
10. Перевірте, як ви засвоїли тему практичного заняття, відповівши на питання для перевірки знань.

Вимоги до відповіді на практичному занятті

1. Знання художнього тексту, його змісту та особливостей художньої форми.
2. Володіння сучасним науковим тлумаченням художнього твору.

3. Уміння проводити літературознавчий аналіз твору відповідно до поставленого питання, враховуючи вікові особливості юного читача.
4. Залучення літературного контексту доби (зіставлення, паралелі, протиставлення щодо інших творів).
5. Аналіз елементів поезики твору для дітей та рис індивідуального стилю автора.
6. Зв'язне мовлення студента з дотриманням норм української літературної мови.
7. Читання напам'ять творів, внесених до відповідного переліку.

Щоб виконати ці вимоги, рекомендується:

1. Передусім, уважно прочитати художній текст твору для дітей, водночас роблячи закладки на сторінках, пов'язаних з поставленим викладачем питанням.
2. Прочитати конспект лекції, скласти загальне уявлення про творчу особистість письменника, його місце в літературному процесі, зв'язки з педагогічною діяльністю, знання вікової психології, а також з'ясувати підходи до аналізу його творів у сучасній літературознавчій науці.
3. Законспектувати наукові статті, названі в завданнях до практичних занять та самостійної роботи .
4. Опрацювати рекомендовану літературу (монографії, підручники, статті в наукових збірниках і періодиці), роблячи виписки, що розкривають тему заняття.
5. У підсумку підготувати до кожного питання: тези і посилання на наукові праці, цитати з художнього твору як доведення думки, висловленої в тезах.

Під час підготовки до практичного заняття здобувач освіти повинен обов'язково прочитати усі твори, зазначені у питаннях плану, записати їх стислий зміст у читацький щоденник, опрацювати відповідну літературу з теми.

Засоби діагностики навчальних досягнень здобувачів освіти

Контроль є невід'ємною складовою навчання і проводиться з метою оцінки навчальних досягнень студентів в оволодінні дисципліною відповідно до визначеним робочою програмою рівнем досягнень, оцінки ефективності навчального процесу, підвищення мотивації до навчання. Система контролю має комунікативну спрямованість, що дозволяє визначити рівень сформованості умінь і навичок. Вона характеризується зв'язністю і зростаючою складністю та включає поточний та підсумковий види контролю.

Поточний контроль реалізується на практичних заняттях, при виконанні тестів, контрольних робіт, індивідуальних, творчих завдань, усних та письмових опитувань тощо.

У процесі оцінювання знань студентів використовуються такі методи діагностики:

- усне опитування (фронтальне, індивідуальне);
- самостійні роботи у формі тестування та розгорнутих відповідей на запитання;
- творчі завдання;
- метод моделювання;
- метод проєктів;
- робота в групах;
- складання запитань до теми чи розділу;
- самоконтроль.

Під час діагностики **знань** студентів враховується обсяг інформації, оперування поняттями, категоріями, фактами, основними теоріями, законами, закономірностями й принципами, ступінь їх пізнання, здатність до систематизації та узагальнення, що передбачає:

- пізнання й визначення понять, розуміння їх сутності, розкриття змісту, встановлення сукупності зв'язків і залежностей між окремими частинами й цілим тощо;
- виокремлення головного, актуальних теоретичних проблем, усвідомлення їх глибини та визначення шляхів їх розв'язання;
- розуміння законів, закономірностей, принципів, концепцій;
- здатність до узагальнення, систематизації, класифікації явищ і предметів.

При оцінюванні **навичок** студентів враховується:

- наявність практичних навичок у галузі навчальної дисципліни, що сприяють успішному опануванню професійної діяльності;
- якість, швидкість, стійкість, точність їх виконання в різноманітних умовах, зокрема й екстремальних.

Для оцінки **вмінь** враховується:

- наявність конкретних умінь, їхню глибину, стійкість і гнучкість;
- ступінь опанування основними прийомами діяльності та їх творче застосування під час розв'язання нестандартних завдань у різноманітних ситуаціях майбутньої професійної діяльності;
- здатність моделювати професійні дії;
- упевненість, самостійність, обґрунтованість, систематичність дій;
- зміст самоаналізу результатів власних дій, характер зіставлення отриманих результатів з основною метою діяльності;
- умотивованість дій та їх усвідомлення;
- наявність помилок, їхня кількість і характер, ступінь впливу на остаточний результат діяльності;
- ступінь ефективності та якість виконаних дій тощо.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Зародження і розвиток дитячої літератури.

Практичне заняття 1

Усна народна творчість для дітей

Мета: закріпити знання студентів про жанри усної народної творчості, удосконалити вміння аналізувати народнопоетичну творчість для дітей; розвивати навички аналізу художніх творів; виховувати любов до історії українського народу.

План

1. Жанри усної народної творчості, доступні дітям.
2. Види народних пісень для дітей: колискові, пестушки, утішки, ігрові пісні, небилиці, пісні про працю, пісні календарно-обрядового циклу.
3. Прислів'я, приказки як усталені афористичні вислови, що акумулюють мудрість народу, його досвід. Тематика прислів'їв і приказок, їх розмежування.

Завдання

1. Ознайомитися із наявними в науковій літературі класифікаціями жанрів дитячого фольклору. Запропонуйте власну класифікацію (на підставі певного критерію), схематично зобразіть її в зошиті.
2. Поміркувати над питанням «До якої групи жанрів – дитячого фольклору чи родинно-побутової лірики – правильно віднести колискові пісні?» Аргументуйте свої твердження.

Знайдіть у літературі думки вчених на користь кожної з названих тез, випишіть ці висловлювання в зошит.

3. У зошит для практичних занять записати по 3-4 зразки основних жанрів дитячого фольклору.
4. Проаналізувати фольклорні збірки «Вийди, вийди, сонечко», «Ходи, соньку, в колисоньку», «Люлі, люлі, люліса», «А ми просо сіяли».
5. Вивчити одну колискову пісню напам'ять.

Форма контролю: колискова пісня напам'ять

Питання для перевірки знань

1. Дайте визначення дитячого фольклору.
2. Які специфічні риси дитячого фольклору?
3. У чому полягає зв'язок дитячого фольклору з народною педагогікою?
4. Назвіть класифікації жанрів дитячого фольклору. Які критерії лежать в основі кожної з них?
5. Які ви знаєте жанрові різновиди поезії пестування?
6. У чому полягає відмінність закличок, примовок і звуконаслідувань?
7. Які характерні риси поезики лічилок? Як пов'язаний цей жанр із грою?
8. Які жанри дитячих пісень вам відомі?
9. Хто з українських учених досліджував дитячий фольклор? Назвіть їх основні праці.
10. Як пов'язані дитячий фольклор і художня література для дітей?

Література:

1. Бабишкін С.Д. Дитячий фольклор в історико-педагогічному аспекті // Народна творчість та етнографія. – 1990. – №1. – С.58-64.
2. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості: Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки / Упоряд. Н.С.Шумада. – К.: Веселка, 1989. – С.264-274,529-560 (56208, 56204, чит. зал 1 корп.).

3. Марчук О. Перший дім дитини (прагмема колиски в контексті колисанки) // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2005. – №4. – С.134-139 (56208).
4. Мельников М.Н. Русский детский фольклор. – М.: Просвещение, 1987. – 240 с. (чит. зал 1 корп.).
5. Седнев Вл. Страшні дитячі історії: символізація необхідності // Філософська і соціологічна думка. – 1995. – №9-10. – С.205-215
6. Українська дитяча література. Хрестоматія: У 2 ч.: Навч. посібник / Упор. І.Луценко та інші. – К.: Вища школа, 1992. – Ч.1. – С.6-20 (56208, чит. зал 1 корп.).

Практичне заняття 2 ***Казковий та героїчний епос***

Мета: закріпити знання студентів про жанри усної народної творчості, продовжувати удосконалювати навички аналізу народної казки для дітей; розвивати зв'язне мовлення студентів; виховувати любов до історичного минулого українського народу.

План

1. Особливе місце казки у духовній сфері українського народу.
2. Казки про тварин як найдавніший пласт народного епосу «Рукавичка», «Коза-дереза», «Пан Коцький», «Сірко», «Солом'яний бичок», «Колобок», «Лисичка-сестричка і Вовк-панібрат».
3. Героїко-фантастичні казки. Характер вимислу, образ, мотиви «Івасик-Телесик», «Царівна-жаба», «Кривенька качечка».
4. Народна сатира проти ледарів, боягузів, хвальків та пошана до розумних, чесних працьовитих людей у соціально-побутових казках «Мудра дівчина», «Бабина і дідова дочка», «Золотий черевичок», «Калинова сопілка».

5. Методика роботи з народною казкою.

Завдання

1. Прочитати запропоновані казки.
2. Підготувати доповідь: Місце казки у духовній сфері українського народу.
3. Опрацювати і вміти розповідати перед аудиторією народну казку(за вибором студента).
4. Скласти список збірників чи окремих видань казок, які є у вашій домашній бібліотеці, подавши їх детальну бібліографію.
5. У зошит для практичних занять розписати методику роботи над казкою.

Форма контролю: художня розповідь народної казки.

Питання для перевірки знань

1. Дайте визначення казці як художньому твору. Чим вона відрізняється від інших літературних жанрів?
2. Які бувають казки? Наведіть приклади.
3. Для чого, на ваш погляд, казки розповідають маленьким дітям, а не дорослим?
4. Чому навчають казки?

Література:

1. Бабишкін С.Д. Дитячий фольклор в історико-педагогічному аспекті // Народна творчість та етнографія. – 1990. – №1. – С.58-64 .
2. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості: Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки / Упоряд. Н.С.Шумада. – К.: Веселка, 1989. – С.264-274.
3. Марчук О. Перший дім дитини (прагмема колиски в контексті колисанки) // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2005. – №4. – С.134-139.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Основні тенденції розвитку літератури для дітей I та II пол. XIX ст.

Практичне заняття 1

Поезія Т. Г. Шевченка як засіб ідейно-естетичного виховання дітей

Мета: повторити основні відомості про життя і творчість Тараса Шевченка, розвивати навички аналізу літературних творів; сприяти формуванню критичного мислення студентів; виховувати інтерес до творчості письменника.

План

1. Т. Г. Шевченко – великий просвітитель свого народу.
2. Розкриття теми украденого дитинства («На Великдень, на соломі», «Мені тринадцятий минало», «І виріс я на чужині», «І золотої й дорогої»).
3. Художня довершеність пейзажних творів Т. Шевченка «Тече вода», «Зацвіла в долині червона калина», «Садок вишневий коло хати», «Зоре моя, вечірняя», «Княжна», «Встала весна».

Завдання

1. Зробити літературно-художній аналіз однієї поезії Тараса Шевченка.
2. Виписати по класно твори Т. Г. Шевченка, які вивчаються у школі, виділивши окремо поезії для вивчення напам'ять.
3. Підготуватися до детального аналізу поезій Т. Шевченка.
4. Виписати, які засоби поетичної виразності віршів Шевченка відмітив І. Франко у статті «Із секретів поетичної творчості».
5. Вивчити напам'ять вірші «Тече вода», «Зацвіла в долині червона калина», «Садок вишневий коло хати».

Форма контролю: вірші напам'ять, літературно-художній аналіз поезії.

Питання для перевірки знань

1. Які вірші Т. Г. Шевченка для дітей оспівують красу української природи?
2. Які поезії поета присвячені темі знедоленого дитинства?
3. Наведіть приклад поезій Т.Г.Шевченка, де зображено важку долю жінки-кріпачки?
4. Вкажіть на художню майстерність поета у зображенні дитини і відчуттів дитячої душі у поезіях «На Великдень, на соломі», «І золотої, й дорогої...».

Література:

1. Кобзар Т.Г.Шевченка.
2. Калениченко Н.П. «...І будуть люди на землі...» : Т.Г.Шевченко про освіту і виховання // Відродження. - 1994.-№3. - С.65-66.
3. Мартиненко В.О.Т. Шевченко.//Початкова школа.- 1994.- №11. - С.52-54.
4. Автобіографічний нарис Тараса Шевченка //Учитель.- 1998.-№3. - С.8-9.
5. Онуфрак Г. Як ми знаємо творчість Т.Г.Шевченка // Все для вчителя. - 1998.-№3-4. - С.44.
6. Забужко О. Шевченків міф України //газ.Зарубіжна література.-1998.№9
7. Мовчун А. Тарас Григорович Шевченко і його твори в початковій школі // Початкова школа. - 1999.-№2,3. - С.5-10,С.6-12.
8. Струманський В.П.»... Учїтеся,брати мої...»:Проблеми всебічного розвитку людини в системі педагогічних поглядів Т.Г. Шевченка // Початкова школа. - 1995.-№3. - С.51-53
9. Москальчук В.Крізь враження дитинства: Ідейно-художній аналіз вірша «Мені тринадцятий минало...»//Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах.-1999.-№1. -С.108-111.
10. Крижанівська О. Образи дітей у творчості Т.Г.Шевченка //

Початкова освіта. - 2001.-N7. - С.3.

11. Несвітська В. Буквар - начало всіх начал : (Урок позакласного читання в 4 класі (За букварем Т.Г.Шевченка "Букварь южнорусский", 1861 р.) // Початкова школа.-2001.-N1.-С.23-25.

Практичне заняття 2

Творчість Олени Пчілки для дітей

Мета: поглибити знання студентів про життя Олени Пчілки та її твори для дітей, удосконалювати навички аналізу дитячих художніх текстів; виховувати пошану до видатних представників нашого народу, кращі людські якості.

План

1. Тематична різноманітність віршів Олени Пчілки «Весняні квіти», «Зайчатко й хлоп'ятко», «До діточок», «Діточкам», «Як швидко літо проминуло», «Не ховайся, місяченьку», «Сніговий дід».
2. Байки «Маленький вітрячок», «Миша Городянка і Миша Хуторянка», «Дрібненькі грушки». Пізнавальна та виховна цінність байок.
3. Оповідання про життя видатних людей. «Малий музикант Моцарт».
4. Своєрідне змалювання героїв казки «Сосонка».

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори.
2. Скласти гронування у вигляді квітки «Таланти Олени Пчілки».
3. Підготуватися до аналізу віршів письменниці та байок.
4. Вивчити напам'ять одну з поезій Олени Пчілки.
5. Визначити в оповіданні «Сосонка» елементи сюжету (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка).
6. Визначити, як розкриваються моральні якості людини в оповіданні Олени Пчілки «Сосонка».
7. Підготувати систему творчих завдань (5–7) за оповіданням «Сосонка».

Форма контролю: вірш напам'ять, система творчих завдань.

Питання для перевірки знань

1. Яка тема розкривається в оповіданні «Малий музика Моцарт»? З якою метою можна використовувати це оповідання під час занять з художньої літератури?
2. Для якої вікової категорії дітей призначені більшість творів різних жанрів Олени Пчілки? Обґрунтуйте прикладами.
3. Яка основна мета створених Оленою Пчілкою байок?
4. Яка мораль байки «Мишка-хуторянка і Мишка-городянка»? Вихованню яких якостей характеру вона сприяє? Назвіть інші твори Олени Пчілки, підпорядковані подібній темі.

Література:

1. Олена Пчілка Твори. -К., 1988. -426 с.
2. Аврахов Г. Олена Пчілка: барви особистості і феномен духу // Дзвін, -1993.- № 10 - 12. - с. 140 - 144.
3. Вітренко Р. Жінка з роду Драгоманових // Дивослово. - 1994. - № 9. - с.62-63.
4. И.Кондратенко Л. Олена Пчілка - мати, письменниця, педагог //Дошкільне виховання. - 1990. - № 7. - с. 20 - 21.
5. Мірошниченко Л. Олена Пчілка про світ дитини // Берегиня. - 1999. - число 3. - с. 3 - 8
6. <http://www.docme.ru/doc/121069/sosonka>

Практичне заняття 3

Іван Франко як дитячий письменник

Мета: поглибити знання студентів про життя і творчість І.Франка; удосконалювати навички аналізу художнього тексту; виховувати пошану до видатних представників нашого народу, любов до прекрасного.

План

1. Казка І. Франка «Ріпка» - новий варіант однойменної казки, відмінність її від народної.
2. Аналіз віршів І. Франка «Дрімують села», «Дивувалася зима...», « У долині село лежить», «Червона калино, чого в лузі гнешся...».

3. Яскраві образи тварин, гумор і сатира у казках: «Осел і Лев», «Вовк вїтом», «Три міхи хитрощів», «Мурко й Бурко».
4. Майстерне змалювання психології малої дитини в автобіографічних оповіданнях «Малий Мирон», «У кузні», «Мій злочин».

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори. підготуватися до їх аналізу.
2. Визначити, у чому полягає відмінність казки І. Франка «Ріпка» від народної.
3. Скласти план до оповідання «Малий Мирон».
4. Написати літературно-художній аналіз одного з оповідань І.Франка.

Форма контролю: літературно-художній аналіз оповідання.

Питання для перевірки знань

1. Яка тематика переважає у творчості Івана Франка?
2. Назвіть збірки і окремі твори Франка, яким притаманна особлива ліричність.
3. Проаналізуйте збірку І. Франка «Коли ще звірі говорили».
4. Назвіть казки для найменших від Івана Франка і розкрийте їх специфіку.
5. У чому своєрідність змалювання психології малої дитини в оповіданнях «Малий Мирон», «У кузні», «Мій злочин». Свою думку обґрунтуйте.

Література:

1. Закревська Я. Казки Івана Франка - К., 1966
2. Січовик І. Кобзарик. - К, 2001.
3. Франко І. «Коли ще звірі говорили».
4. І.Франко. Грицева шкільна наука (Вірші, оповідання, казки). - К.: Веселка, 1990. - І24 с.
5. Лепкий М. Проблематика добра і зла в оповіданнях І.Франка // Укр. мова і література в школі. - 1999. - № 43. - С. І - 3.

6. Хропко П.П. Світ дичини в автобіографічних оповіданнях І.Франка // Література.Діти. Час.-К.; 1981.-Вил. 6.-С. Ш-120.
7. Гуменний М. Авторські характеристики і образна система І.Франка // Укр. мова і література в школі. - 1999. №2.-С. 34 - 37.

Практичне заняття 4

Психологізм оповідань М. Коцюбинського

Мета: збагатити знання студентів про життя і творчість М.Коцюбинського, розкрити психологізм його оповідань; розвивати навички аналізу художніх творів, сприяти формуванню критичного мислення студентів; виховувати інтерес до творчості письменника.

План

1. Збірка коротких повчальних оповідань та казок М.Коцюбинського «Про двох цапків», «Дві кізочки», «Десять робітників», «Івасик та Тарасик»
2. Романтичні традиції, демократизм і гуманізм у змалюванні дитячих характерів в оповіданнях «Харитя», «Ялинка».
3. Морально-етична проблематика оповідання «Маленький грішник».

Завдання

1. Проаналізувати твори М.Коцюбинського «Ялинка», «Харитя», «Маленький грішник».
2. Простежити, яку роль у творах М. Коцюбинського відіграють кольори і музика. Як ці тексти актуалізувати для сучасної дитини.
3. Літературно-художній аналіз оповідання «Ялинка».

Форма контролю: літературно-художній аналіз оповідання.

Питання для перевірки знань

1. Назвіть ранні твори М. Коцюбинського.
2. Сергій Єфремов поділив творчість Коцюбинського на дві фази, розкрийте їх.

3. У чому передусім проявлялась художня майстерність М. Коцюбинського? Які особливості його письменницького почерку?
4. Проаналізуйте художню майстерність М.Коцюбинського у створенні образів-персонажів оповідань «Харитя», «Ялинка», «Маленький грішник».
5. Які твори Коцюбинського порекомендуєте дітям прочитати? Які із них ви оберете передусім? Чому?

Література:

1. Бутелько М.А.М.Коцюбинський«Маленький грішник» // Розкажіть онуку –2003.– № 9.-С.42–43.
2. Золотаренко К. Подружитися з Васильком: Урок-рольова гра за оповіданням М.Коцюбинського «Ялинка». // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2002.-N2. - С.81-84.
3. Пригодій С.М. У дитячому дивосвіті Марка Твена та Михайла Коцюбинського: Матеріали до уроку-зіставлення. // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 1997.-N12. - С.21-25.
4. Ситченко А. Ще раз про “Ялинку” М.Коцюбинського // Укр. літ. в загальноосвітній школі.–2001.– № 6. – С.18–20.
5. Яценко Т. Виховання в учнів глибоких родинних почуттів: (На матеріалі казки «Мудра дівчина» й оповідання М.Коцюбинського «Ялинка») // Дивослово.- 1997.-N11. - С.43-45.

Практичне заняття 5

Творчість В. Винниченка для дітей

Мета: поглибити знання студентів про творчість Володимира Винниченка, навчити вирізняти твори для дітей; удосконалювати навички аналізу художнього тексту; виховувати любов до обраної професії.

План

1. В. Винниченко - письменник світового масштабу із складною і суперечливою долею.
2. Змалювання трагічності життя дитини-сироти в оповіданні «Кумедія з Костем» В. Винниченка.
3. Драматичне напруження та глибокий психологізм образів в оповіданні «Федько-халамидник».
4. Психологічний малюнок у творі «Бабусин подарунок».

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори.
2. Підготувати аналіз творів В. Винниченка «Федько-халамидник», «Кумедія з Костем», «Бабусин подарунок».
3. «І відкіля ти такий узявся» І.Франко (про В.Винниченка). Прокоментуйте ці слова поета.
4. Довести, що кожне оповідання В. Винниченка – це своєрідне художнє дослідження життя, психіки дитини.
5. Навести приклади глибокого психологізму в оповіданнях «Федько-халамидник», «Кумедія з Костем», «Бабусин подарунок», скласти план до оповідань.

Форма контролю: складання плану.

Питання для перевірки знань.

1. Як називалась стаття Слабошпицького, де охарактеризовано тернистий життєвий шлях Винниченка?
2. Дітям якого віку доступні твори В. Винниченка «Кумедія з Костем», «Федько-халамидник», «Бабусин подарунок»?
3. Які запитання ви б поставили учням після прочитання творів В. Винниченка?

Література:

1. Панченко В.Рання проза Володимира Винниченка(1902-1907 рр.)// Панченко В. // Дивослово. - 1996.-№3. - С.9-15.
2. Оповідання Володимира Винниченка для дітей та методика їх вивчення на уроках позакласного читання та в позаурочний час. <http://www.ukrlit.vn.ua/article/25.html>

3. Гнідан О.Д., Дем'янівська Л.С. В. Винниченко. Життя, діяльність, творчість (навч. пос. для студ.-філол.)-к., 1996.-256с.
4. Гнідан О.Д., Йолкіна Л.В. Винниченко – прозаїк очима укр. критиків і читачів //В. Винниченко; Грицько Григоренко: Штрихи до портретів:Навч. посібник-К.:Вища шк.,1995.-с.50-77
5. Єфремов С. Володимир Винниченко //Єфремов С. Історія укр.. письменства. 1989.-т.2.-с.290-298
6. Жулинський М. Голгофа українця Володимира Винниченка// Володимир Винниченко. Заповіт борцям за визволення.-к.,1992.-123с
7. Дем'янівська Л. Складний дитячий світ... Проза про дітей В. Винниченка // Література. Діти. Час. – К., 1990.
8. Слабошпицький М. Письменник світового масштабу // Штрихи до портрета В. Винниченка // Українська мова і література в школі. – 1990. - №2. с. 17.

Практичне заняття 6
Твори Лесі Українки
у колі дитячого читання.

Мета: поглибити знання студентів про творчість Лесі Українки як дитячої письменниці, її активну співпрацю у Львівському дитячому журналі «Дзвінок», вказати на значення її творчості для розвитку української дитячої літератури; вдосконалювати вміння аналізувати твори; виховувати дбайливе ставлення до природи.

План

1. Активне співробітництво Лесі Українки у Львівському дитячому журналі «Дзвінок».
2. Різноманітна етична функція природи у віршах «Вишеньки», «На зеленому горбочку», «Літо краснее минуло», «Тішся, дитино, поки маленька», «Вже сонечко в море сіда», «Тиша морська», «Мамо, іде вже зима».

3. Близькість поезії Лесі Українки «Місяць ясененький» до колискових пісень.
4. Жанр казки у творчості Лесі Українки «Біда навчить», «Лілея», «Метелик».

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори.
2. Підготувати аналіз творів Лесі Українки.
3. Провести спостереження за художнім багатством поезій Лесі Українки.
4. Знайти фольклорні основи у казках Лесі Українки.
5. Написати дійовий аналіз казки «Біда навчить».
6. Вивчити напам'ять «Місяць ясененький».

Форма контролю: дійовий аналіз казки, вірш напам'ять

Питання для перевірки знань

1. Чого навчає Леся Українка у віршах, змальовуючи картини рідної природи?
2. Яка роль алегорії у творах Лесі Українки?
3. Яка роль діалогу в казці «Біда навчить»?
4. Що означає темрява, а що світло у казці «Метелик»? Кого зображує Леся Українка в образі лилика, а кого в образі метелика?
5. Що вам більше подобається - лилик, який хоче провести все життя у темряві, чи метелик, який тягнеться до світла? З чим пов'язане змагання до світла?
6. Що, на думку Лесі Українки, вартісніше - животіти й нидіти весь вік у темряві, чи змагати до світла, хоч може прийдеться заплатити й життям за цей ідеал?
7. В якому журналі працювала Леся Українка?

Література:

1. Струманський В.П. Педагогічні погляди Лесі Українки. // Початкова школа. - 1996.-N2. - С.48-51.
2. Таранюк Т. Леся Українка-дітям:(Урок позакласного читання у 2 кл.) // Початкова школа.-1998.-N2.-С.19-20.

3. Петрюк Т. «Її життя - сонячний промінь...»: Урок позакласного читання в 3 кл. за творчістю Лесі Українки // Початкова освіта. - 2000.-№6. - С.5.
4. Леся Українка. Вибрані твори. - Ужгород, Карпати.- 1989.- 324 с.
5. Міщенко Л. Леся Українка. - К.: Рад. школа, 1986. - 287 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Українська література для дітей I пол. ХХ ст.

Практичне заняття 1

Творчість Василя Симоненка

Мета: поглибити вміння студентів виразно читати та аналізувати твори для дітей, порівнювати твори, схожі за тематикою; формувати переконаність у нетлінності духовних скарбів народу, глибоку повагу до батьків, плекати почуття патріотизму, національної гордості, любові до рідного краю; виховувати любов до рідного слова.

План

1. В. Симоненко - письменник пробудженої совісті, людина з чистим голосом народної правди. Дати, які обрамляють його життя.
2. Залюблений в землю свою: «Грудочка землі», «Лебеді материнства», «Моя мова».
3. Сім'я, родина, оселя в поезіях «Скільки не судилося страждати», «Ти знаєш, що ти – людина».
4. Природа в творчості поета: «Як хороше радіти без причини», «Осінній вечір», «Зимовий вечір».
5. Місце казки, байки в творчості поета. «Цар Плаксій та Лоскотон», «Подорож у країну Навпаки».

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори, підготувати їх аналіз.

2. Вивчити вірші напам'ять «Лебеді материнства», «Ти знаєш, що ти – людина».

Форма контролю: вірш напам'ять.

Питання для перевірки знань

1. До якого жанру належить поезія В. Симоненка "Лебеді материнства"? Якого кольору птахи змальовані в поезії?
2. З чим порівнюються і що символізують лебеді у творі?
3. Які вірші про природу В. Симоненка вам найбільше сподобалися і чому?

Література:

1. Яременко В. Василь Симоненко - К, 1994
2. Стус В. Серед грому і тиші : Поезія В.Симоненка / Стус В. // Сучасність. - 1995.-№1. - С.138-148.
3. Солод Ю.Д. Провісник Василь Симоненко і його поезія //Солод Ю. Українська література - ХХ: погляд на межі тисячоліть: Навч. посібник за 11 клас.Вид.2. - К.,1999. - С.388-411.
4. Тарасова Н. «Цар Плаксій і Лоскотон» В.Симоненка та народна казка // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г.Короленка. Серія: Філологічні науки. Вип. 4-5. - Полтава, 2000. - С.12-18.
5. Бурко О. Твір, що вчить дітей оптимізму:Вивчення казки В. Симоненка «Цар Плаксій та Лоскотон»//Дивослово. - 2003. - №2. 67-70
6. Жадан Л. В. З твоїм ім'ям вмираю, в твоєму імені живу: Вечір пам'яті Василя Симоненка//Все для вчителя.-2004.-№34/35-36-38

Практичне заняття 2

Розвиток дитячої поезії II пол. ХХ ст. Платон Воронько, Дмитро Білоус.

Мета: поглибити знання студентів про розвиток дитячої поезії II пол. ХХ ст., відомих поетів, удосконалювати навички аналізу художнього твору, вміння формувати оцінні судження;

розвивати критичне мислення, уяву; виховувати любов до художнього слова.

План

1. Збірки П.Воронька «Читаночка», «Малятам-соколятам», «Сніжна зіронька горить», «До нас наближаються зорі», «Всім по сім».
2. Гумористичні мініатюри про кмітливу й дотепну дівчину, про тварин «Їжачок-хитрячок», «Кіт грамотій», «Кіт не знав», «Муха-звір», «Хвостик ніде діти», «Ніколи не хвались» П.Воронька
3. Ліричне змалювання природи у поезіях «Берізка», «Липка», «Ручаї течуть», «Журавлики-журавлі», «У нас зробили дощ», «Оленка маленька», «Поливала я порічки», «Ми помогли зайчаті П.Воронька.
4. Д. Білоус. Книга «Диво калинове» - мудрий батьківський заповіт любити і шанувати рідну мову.

Завдання

1. Визначити особливості поезії П. Воронька для дітей? Проаналізувати вірші П. Воронька «Журавлики-журавлі», «У нас зробили дощ», «Оленка маленька», «Поливала я порічки», «Ми помогли зайчаті», вивчити напам'ять.
2. Доведіть, що книга Д. Білоуса «Диво калинове» - мудрий батьківський заповіт любити і шанувати мову наших славних пращурів, оберігати її красу та чистоту. Доведення обґрунтуйте цитатами з творів.

Форма контролю: вірш напам'ять.

Питання для перевірки знань

1. Як називаються збірки віршів Платона Воронька для найменших?
2. Які особливості поезії П. Воронька для дітей?

3. Які цитати з книги Д. Білоуса «Диво калинове» ви виписали?

Література:

1. Живиця: Хрестоматія укр. літ. ХХст.: у 2 кн./За ред. М.М.Конончука. -К.:Твім інтер, 1998.
2. Білоус Д. Безцінний скарб: Вірші про українську мову: Рукопис-К.,2003
3. Білоус Д. Вибране: Лірика, гумор , сатира, переклади .- К.: Дніпро , 1990. -310с.
4. Білоус Д. Диво калинове; Чари барвінкові: Вірші-К.: Веселка, 1994.-205 с.
5. Білоус Д. За Україну молюся: Вірші: - К.: Веселка, 2000. -109 с.
6. Білоус Дмитро : Уроки дива калинового / Публікація Д. Онковича /Дивослово.-1994.-№1 .-С.3-7.
7. Волинський К. Творець «Дива калинового»: До 80-річчя від дня народження Дмитра Білоуса//Дивослово. -2000. - №4.-С. 62-64.

Практичне заняття 3

Тематика, своєрідність прози для дітей II пол. ХХ ст.

В. Близнець – майстер дитячої прози.

Мета: збагатити знання студентів про тематику, своєрідність прози для дітей II пол.ХХ ст.; удосконалювати навички роботи з творами для дітей; уміння визначати та з'ясовувати художні особливості; розвивати естетичні смаки, увагу, спостережливість, асоціативне мислення; виховувати любов до прекрасного.

План

1. Віктор Близнець – визначний майстер дитячої прози.
2. Проблематика, химерність форми повісті В. Близнеця «Женя і Сенько».
3. Тема сучасності у повістях Віктора Близнеця «Земля світлячків», «Звук павутинки».

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори.
2. Створити словесний портрет срібного чоловічка з твору В. Близнеця «Звук павутинки».
3. Написати власне продовження твору «Земля світлячків».
4. Скласти тестові завдання до твору «Звук павутинки», написати відгук.

Форма контролю: тестові завдання,

Питання для перевірки знань

1. В яких жанрах написані твори В. Близнеця: «Звук павутинки», «Женя і Синько», «Земля світлячків»? Для дітей якого віку Ви б порекомендували читання цих творів?
2. Які переклади з давньоруської В. Близнеця для дітей ви знаєте?
3. До якого із своїх творів Віктор Близнець склав таку присвяту: «трав'яним коникам, хрущам, тихому дощеві, замуленій річечці – найбільшим чудесам світу, які ми відкриваємо в дитинстві...»?
4. Яка тема, композиційні і стилістичні особливості казкової повісті В. Близнеця «Звук павутинки»?
5. Яким ви уявляєте срібного чоловічка з твору В. Близнеця «Звук павутинка»? Зачитайте опис цієї істоти й порівняйте зі своїм.
6. Чи погоджуєтеся ви з думкою, що «Звук павутинки»- це «поема в одязі прози»?

Література:

1. Ключек Г.Д. Висока чутливість душі / Г.Д.Ключек // Як звук павутинки: Збірник літературно-критичних. статей, нарисів про В.Близнеця. – К.:Дніпро,1987.–С.154–155.
2. Косенко Ю. Герої Віктора Близнеця / Ю.Косенко // Література. Діти Час. Збірник літературно-критичних статей про дитячу літературу. – К., 1978. – Вип. 3. –С.174 –178.
3. Панченко В. Сила пам'яті (Штрихи до портрету Віктора Близнеця)
4. Перебийніс П. Поки живе людина / Петро Мусяйович

Перебийніс // Як звук павутинки: Збірник літературно-критичних статей, нарисів про В. Близнеця. – К.: Дніпро, 1987. – С. 58–61.

Практичне заняття 4

Аналіз поезій Л. Костенко, Д. Павличка, І. Драча, для дітей.

Мета: поглибити знання студентів про творчість «шістдесятництва», розвиток літератури для дітей цього періоду, удосконалювати вміння з'ясувати зв'язок світогляду із творчістю; розвивати навички аналізу творів для дітей; виховувати любов до обраної професії.

План

1. Поезії Ліни Костенко в дитячому читанні. «Усе моє, все зветься Україна», «Синички на снігу», «Перекинута шпаківня», «Мурашки думають про зиму», «Зимові горобці», «Соловейко застудився», «Білочка восени», «Праля».
2. Дмитро Павличко як дитячий поет. Розкриття метафоричного образу сонця у вірші «Де найкраще місце на землі?» Мотив єдності людини та природи у поезіях «Обруч», «Смерічка». Показ добродіяння дитини, відчуття щастя від його усвідомлення у вірші «Птиця». Мініатюри-образки «Осінь», «Вітер», «Пролісок», «Квітка». Гумористичні поезії «Нічний гість», «Як курка навчилась мовчати», «Папуга».
3. Піднесено-романтичний настрій поезій Івана Драча «Самотня ластівка», «Балада роду», « В товаристві джмеля», «Троє яблук циганок», «Мачинка», «Дихає осінь».

Завдання

1. Схарактеризуйте твори для дітей Ліни Костенко,
2. Вивчіть напам'ять «Соловейко застудився», «Білочка восени», «Праля».

3. Прорекламуйте напам'ять вірш Д. Павличка. «Де найкраще місце на землі?»
4. Виконайте аналіз поезії «Самотня ластівка» І. Драча.
5. Напишіть відгук на «Баладу про соняшник».

Форма контролю: вірш напам'ять, відгук на твір.

Питання для перевірки знань

1. Яка стилістична особливість творів для дітей Ліни Костенко?
2. Зачитайте уривки із творів Л. Костенко, які відображають індивідуальність поетеси і її художню майстерність.
3. З якого вірша Л.Костенко ці рядки: «...Сю ніч квітка питала квітку: - Що ж це робиться, поясни? Тільки вчора було ще влітку, А сьогодні вже восени!...».
4. Які художні образи розкрито в сюжетах віршів Л.Костенко: «Сунічки», «Соловейко застудився», «Мурашки думають про зиму», «Перший пароплав», «Білочка восени»?
5. Що символізує сонце, а що соняшник у «Баладі про соняшник».

Література:

1. Гречанюк С. Його небо – його поле // Українська мова і література в школі. – 1989. – № 9. – С.11–12.
2. Гришаєнко Н. Основні мотиви лірики Дмитра Павличка // Українська мова і література в школі. – 1991. – №1. – С.69–73.
3. Жулинський М. Два крила несамовитого Павличка // Урядовий кур'єр. – 1999. – 28 вересня.
4. Барабаш С. Пам'ять розуму і серця в ліриці Л. Костенко // Література. Діти. Час. – К., 1989. – С. 65-70.
5. Бондаренко А., Бондаренко Ю. Використання поезії шістдесятників для становлення світогляду учнів // Дивослово. – 1996. – № 11. – С. 52-55.
6. Бондаренко А., Бондаренко Ю. Поезія Ліни Костенко у формуванні національної самосвідомості учнів // Дивослово. – 1994. – № 4. – С. 34-37.

7. Брюховецький В. Ліна Костенко: Нарис творчості. – К., 1990.
8. Клименко В. Український номінант на Нобелівську – Ліна Костенко // Україна молода. – 2001. – 20 лютого.

Змістовний модуль 4 ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

Практичне заняття 1

Казки Шарля Перро та Братів Грімм.

Мета: удосконалювати вміння студентів порівнювати уривки казок, виділяти в них спільні і відмінні частини; закріпити поняття «літературна казка» у зіставленні з фольклорним варіантом, зв'язок авторської казки з народною, розвивати креативне мислення, пам'ять, уміння доводити власну думку; виховувати високоморальні людські якості.

План

1. Шарль Перро – основоположник літературної казки, перший письменник у Європі, що зробив народну казку надбанням дитячої літератури.
2. Аналіз казок збірки «Казки моєї матінки Гусині»: «Синя борода», «Кіт у чоботях», «Попелюшка», «Спляча красуня».
3. Аналіз казок із збірки братів Грімм «Дитячі та сімейні казки»: «Пані Метелиця», «Золота гуска», «Бременські музиканти».
4. Складання сценарію «Світ казок братів Грімм». Презентація сценарію.

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори, підготуватися до їх аналізу.
2. Назвати причини популярності сюжету про Попелюшку в світовій культурі.
3. Скласти до образу Попелюшки сенкан.

4. Написати простий план характеристики Кота ("Кіт у чоботях") та добрати з тексту приклади до розкриття пунктів цього плану.
5. Аналіз казок братів Грімм «Пані Метелиця», «Золота гуска», «Бременські музиканти» (на вибір).

Форма контролю: складання сенкану.

Питання для перевірки знань

1. Що вас найбільше вразило у казках Ш.Перро?
2. Які б ви виділили особливості казок Ш.Перро?
3. Перро писав у своїй передмові до збірки: «Казки – зовсім не дурниці», поясніть, як ви розумієте цей вислів.
4. Казки яких видів наявні у творчому доробку братів Грімм?

Література:

1. Кращі казки світу. Золота колекція. Редактор Ольга Вітер. - К., 2000.
2. Савченко Л. М. "Линув золотий дощ.": урок-інсценізація за казкою братів Грімм "Пані Метелиця" // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України : Всеукраїнський науково-методичний журнал.-2007.-N4-С.7-8.
3. Воробйова, Л. Чарівний світ казок братів Грімм: німецька народна казка "Пані Метелиця", 5 клас // Зарубіжна література (Шкільний світ). - 2007. - N 31. - С. 4-7.
4. Ялтанець Т. Порівняльна характеристика пасербиці та удовиної доньки: за казкою братів Грімм "Пані Метелиця" // Зарубіжна література (Шкільний світ)-2009. - N 32. - С. 13-14.
5. Волощук Є. Зарубіжна література 5 клас.- К: «Схід Продукт», 2007
6. Голь Н. Расскажите сказку, господин Перро! / Н. Голь ; худож. Ф. Лемкуль. — М.: Малыш, 1991. — 32 с.
7. Ковач, Т. «Будь-яка музика йде від серця...» : вивч. казки Ш. Перро «Попелюшка» : 5 кл. / Т. Ковач // Всесвіт. л-ра та культура в навч. закл. України. — 2002. — № 6.—С. 4-5
8. Мельник, А. Дві «Попелюшки» : такі схожі і несхожі : конспект уроку з вивч. казки Ш. Перро : 5 кл. / А. Мельник // Зарубіж. л-ра. в навч. закл. — 2000. — № 7. — С. 30-34.

9. Павлікова, Г. Добро і зло у казці Ш.Перро «Попелюшка» : за прогр. 1998 р. : 5 кл., уроки 12-14 / Г. Павлікова // Зарубіж. л-ра.— 2001. — № 37, жовт. — С.8.
10. М.Сафонова Особливості літературної казки, її відмінність від народної : на прикл. творчості Ш. Перро / Н. Сафонова // Всесвіт. л-ра в серед. навч. закл. України. — 1999. — № 10. — С. 2-3.
11. Терещенко, Р.Казки дідуся Перро / Р.Терещенко//Казки / Ш. Перро.—К., 2001.— С. 3-6.

Практичне заняття 2 **Казки Ганса Крістіана Андерсена.**

Мета: поглибити знання студентів про творчість датського письменника, продемонструвати розмаїття його казок, удосконалювати вміння висловлювати рефлексивні та оцінні судження, моделювати й прогнозувати в межах певного завдання; виховувати цілеспрямованість, впевненість в собі.

План

1. Ганс Крістіан Андерсен. Життєвий та творчий шлях класика датської літератури.
2. Огляд збірки казок «Казки, розказані дітям».
3. Поєднання побутовості й фантастики у казках Андерсена.

Завдання

1. Прочитайте рекомендовані для обговорення твори.
2. Підготуйте аналіз казок «Гидке каченя», «Дюймовочка», «Дикі лебеді», «Снігова королева».
3. З'ясуйте особливості будови казок Андерсена.
4. Поясніть роль у будові казки антитези (протиставлення).
5. Напишіть дійовий аналіз казки «Дюймовочка».
6. Укладіть схему «Кай та Герта - головні герої казки Г.К. Андерсена «Снігова королева».

Форма контролю: дійовий аналіз твору.

Питання для перевірки знань

1. Коли і де народився Г.-К. Андерсен?
2. У якому році були надруковані два збірники перших казок письменника, які принесли йому велику славу?
3. Які казки письменник створив за сюжетами й мотивами народних творів?
4. Яка казка з доробку письменника вам найбільше сподобалась і чому?

Література:

1. Зарубіжні класики - дітям. Позакласне читання/ Упорядник Г.Ю.Рогінська. -Х.:Вид-во "Ранок", 2011. - 320 с.
2. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упорядник А.І.Мовчун [та ін.]. - К.: Арій, 2011. - 592 с.
3. Волощук Є. Зарубіжна література 5 клас. - К: «Схід Продукт», 2007
4. Кращі казки світу. Золота колекція. Редактор Ольга Вітер. - К., 2000.
5. Стопник, А. «На маленькій лавочці під трояндами...» // Зарубіжна література в навчальних закладах. - 2002. - № 6. - С.2-4
6. Тетеріна, О. Щастя великого казкаря До 200-річчя від дня народження Ганса Крістіана Андерсена / Початкова школа. - 2005. - №4. - С. 53-54.
7. Кузик, Д. М. Данський король казок в Україні: До 200-річчя від дня народження Г.Х.Андерсена // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2005. - № 4. - С. 51-52.
8. Баліна, К. Г.К. Андерсен. Особливості побудови казки "Снігова королева" // Зарубіжна література в школах України. - 2006. - № 1. - С. 23-24
9. Кіяшко, Н. У пошуках Кая, або Сім важливих відкриттів. За казкою Андерсена "Снігова Королева" // Зарубіжна література в школах України. - 2007. - № 10. - С. 53-55. - Содержание: «Снігова королева».
10. Маньківська Д. Троянди, подорожі, дзеркала... Нотатки до порівняльного дослідження архетипів у казці Андерсена та

деяких творів світової літератури // Зарубіжна література в школах України. - 2009. - № 1. - С. 59-63

Практичне заняття 3

Творчість О. Пушкіна для дітей.

Мета: розширити коло знань студентів про життєвий і творчий шлях великого російського поета, драматурга та прозаїка, реформатора і творця сучасної російської літературної мови О.С. Пушкіна; розвивати вміння аналізувати твори для дітей; виховувати естетичний смак, культуру читача.

План

1. Народність О. Пушкіна - казкаря «Казка про золотого півника», «Казка про рибалку і рибку».
2. Гуманістичні ідеї «Казки про царя Салтана» та «Казки про мертву царівну і сім богатирів».

Завдання

1. Прочитати рекомендовані для обговорення твори, підготувати їх аналіз.
2. З'ясувати, які морально-етичні проблеми піднімає у своїх казках О. Пушкін. У чому полягає своєрідність їх вирішення?
3. Схарактеризувати джерела казок.
4. Підготуйте систему творчих завдань (5–7) за одним з рекомендованих творів.

Форма контролю: система творчих завдань.

Питання для перевірки знань

1. Які жанри властиві творчості для дітей О. Пушкіна?
2. Які образи і події, що зустрічаються в народних казках, присутні в літературній казці О. Пушкіна? Чи змінилися вони в творах Пушкіна? Проілюструйте свою відповідь прикладами з казки.
3. Назвіть казкових героїв О. Пушкіна. Охарактеризуйте їхні моральні якості.

4. Автор не байдужий до своїх героїв — він співчуває, засуджує, милується ними. Наведіть приклади авторського ставлення до своїх персонажів. Виразно прочитайте відповідні цитати.

Література:

1. Зуев Н. Всегда с Пушкиным : Готовясь к уроку / Зуев Н. // Литература в школе. - 1996.-N2. - С.67-70.
2. Голованова М.В. Александр Сергеевич Пушкин // Начальная школа.- 1997.-N1.- С.3-5.
3. Молнар А.М. Національне розпочинається з казки : Уолт Дісней "Білосніжка та семеро гномів" і "Казка про мертву царівну..." О.Пушкіна. // Зарубіжна література в навчальних закладах. - 1997.-N8. - С.9-14.
4. Витченко А.А. Соединяя учебу с праздником : Театрализованный урок внеклассного чтения по сказкам А.С.Пушкина // Всесвітня література. - 1999.-N5. - С.6-8.
5. Логинов А.Ю. Там, на неведомых дорожках... : КВН по сказкам А.С.Пушкина // Всесвітня література. - 1999.-N5. - С.8-11.
6. Светлова Г. О сказках Пушкина для малышей // Дошкольное воспитание. - 1999.-N10. - С.87-92.
7. Пивнюк Н.А. Перечитываем "Сказку о мертвой царевне...". // Литература в школе. - 1999.-N6. - С.62-65.

Твори для вивчення напам'ять

1. Колискова «Ой ходить сон коло вікон».
2. Колискова «Котику сіренький».
3. Забавлянка «Сорока-ворона».
4. Забавлянка «Купалися ластів'ята».
5. Щедрівка на вибір.
6. Колядка на вибір.
7. Закличка «Іди, іди дощику».
8. Закличка «Вийди, вийди сонечко».
9. Пісня-гра «Подоряночка».
10. Лічилка (на вибір).
11. Мирилка (на вибір).
12. Тарас Шевченко «Тече вода з-під явора», «Зацвіла в долині червона калина», «Садок вишневий коло хати».
13. Олена Пчілка «Весняні квіти».
14. Леся Українка «Місяць ясенський».
15. Василь Симоненко «Лебеді материнства», «Ти знаєш, що ти – людина».
16. Воронька «Журавлики-журавлі», «У нас зробили дощ», «Оленка маленька».
17. Ліна Костенко «Соловейко застудився», «Білочка восени», «Праля».
18. Д. Павличко «Де найкраще місце на землі?»

Схеми аналізу літературних творів

Літературний аналіз художніх творів

Схема аналізу ліричного твору

1. Автор, його місце в літературі.
2. Тематичне спрямування всієї творчості.
3. Які життєві обставини дали імпульс для написання твору (якщо відомо).
4. Назва твору (алегорична, метафорична, символічна, сюжетна, образна (чи ні), інтригуюча (чи ні) та ін.
5. Тема поезії та провідні мотиви.
6. Ідея.
7. Жанр.
8. Композиція (якщо є).
9. Ліричний герой.
10. Образи, символи (якщо є) твору.
11. Сюжетні лінії (якщо є).
12. Настрій (мінор, мажор).
13. Художні засоби.
14. Віршований розмір, рима.
15. Місце твору в доробку поета.
16. Його актуальність на сьогодні. Ваші роздуми та почуття, нав'язані поезією.

Схема аналізу епічного твору

1. Автор, його місце в літературі.
2. Автобіографічні та біографічні відомості, пов'язані з життєвою основою твору.

3. Соціально-суспільні умови, в яких був написаний твір.
4. Назва твору (алегорична, метафорична, символічна, сюжетна, влучна (чи ні), образна (чи ні) та ін.
5. Жанрові особливості.
6. Тема.
7. Ідея.
8. Художній конфлікт (соціальний, побутовий, психологічний).
9. Композиція (експозиція, зав'язка конфлікту, розвиток дії, кульмінація, розв'язка конфлікту).
10. Правда та художній вимисел.
11. Проблематика твору.
12. Аналіз художніх образів.
13. Мова автора як своєрідність його індивідуального почерку та ліричні відступи.
14. Народність твору.
15. Роль твору в суспільному житті свого часу.
16. Актуальність (чи ні) його сучасників.
17. Вплив яких відомих вам авторів відчувається (чи ні) в даному творі.
18. Відгуки критиків та інших діячів мистецтв.
19. Екранізації та сценічні постановки (якщо є). Чим авторський задум відрізняється від режисерського втілення?
20. Мої думки з приводу прочитаного.

Аналіз драматичного твору

1. Читання тексту (може супроводжуватися інсценуванням його фрагментів чи переглядом відео-, фотоматеріалів).
2. Визначення теми.
3. Аналіз головних і другорядних дійових осіб.
4. Розгляд схеми розгортання дії (зав'язки, розвитку дії, кульмінаційного моменту, розв'язки).
5. Робота над ремарками.

6. Аналіз структурної побудови драми.
7. Визначення жанру.
8. Аналіз мовного пласту драми.
9. Зіставлення (асоціювання)
 - а) п'єс такої ж тематики;
 - б) п'єс того ж автора;
 - в) елементів художньої структури подібних творів;
 - г) творів також жанру.
10. Емоційно-оцінна характеристика твору.
11. Аналіз літературно-критичних реценсій твору.
12. Відзначення морально-етичного, естетичного, виховного впливу твору на читача.
13. Узагальнення.

Список рекомендованих джерел

Базова

1. Веселка: Антологія української літератури для дітей в 3-х т. /Упорядн. Б.Й. Чайковський. -К.: Веселка,1984-1985. -Т.1 -3.
2. Дитяча література. Д.М.Білецький, Ф.Х.Гурвич, І.М.Проценко та інші. К.: «Рад. школа», 1987.
3. Закувала зозуленька: Антологія укр. нар. поет, творчості: Для ст. шк. віку -К.: Веселка, 1998.
4. Зарубіжна література для дітей: хрестоматія / упорядник А.І.Мовчун [та ін.]. - К.: Арій, 2011. - 592 с.
5. Кіліченко Л.М. Українська дитяча література: Навчальний посібник. - К.: Вища школа, 1998.
6. Рідне слово. Українська дитяча література: Хрестоматія: У 2 кн./ Упоряд. З.Д. Варавкіної, А. Щ.Мовчун. -К.: Либідь, 1999.
7. Українська література для дітей: хрестоматія / Упоряд. А.І.Мовчун, З.Д.Варавкіна. - К.:Арій, 2011. -680 с.
8. Українська література для дітей: хрестоматія / Упор. О.О.Гарачковська. -К.:ВЦ "Академія", 2011. - 800 с.
9. Дитяча література. Твори українських письменників II половини ХХ –поч. ХХІ століть: Навч. посібник / Упор. Н. І. Богданець-Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 480 с.
10. Дитяча література. Хрестоматія. Маловідомі твори українських письменників II половини ХІХ - I половини ХХ ст. / Упор. Н. І. Богданець Білоskalенко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 256 с.
11. Кіліченко Л. М. Українська дитяча література: Навч.

посібник /Л.М.Кіліченко. – К.: Вища школа, 1988. – 264 с.

12. Мовчун А. І., Варакіна З. Д. Рідне слово. Українська дитяча література. Хрестоматія. Книга перша: Навч.посібник. У двох книгах – К.: Арій, 2007. – 656 с.

Допоміжна

1. Дитяча література / Д. М. Білецький, Ф. Х. Гурвич, І. М. Проценко, В. С. Савенко. – К., 1967. – 542 с.
2. Живиця: Хрестоматія укр. літ. ХХст.: у 2 кн./За ред. М.М.Конончука. -К.:Твім інтер, 1998.
3. Жулинський М. Випробування дитинства. Веселка: Антологія української літератури для дітей. У 3 т.- Т.3. -К., 1985.
4. Українське слово: Хрестоматія укр. літ. та літературної критики ХХ ст.(у 4 кн.). -К.:Рось, 1994-1995.
5. Закарпатська література для дітей. ХХ ст.: Антологія / Упоряд. Г. Малик. — Ужгород: Вид-во «Закарпаття», 2004. – 592 с.
6. Література. Діти. Час. -К., 1976.
7. Барвінок. Літературно-художній і загальноосвітній журнал для дітей молодшого та середнього шкільного віку. – Київ. – 2017.

Навчально-методичне видання

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ

Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
Укладач О.Т. Заяць

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>